

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja **Gustav Pirc**, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{6}$ strani 10 K in na $\frac{1}{12}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

St. 16. V Ljubljani, 31. avgusta 1907. Leto XXIV.

Obseg: Obiranje sadja. — Ali je pijača kuncem potrebna? — Potreba dobrih pašnikov za žrebeta. — Nikar ponepotrebem denarja izmetavati! — Kmetijske raznoterosti s podobami. — Vprašanja in odgovori. — Kaj delajo naše podružnice. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uradništva. — Tržne cene. — Inserati

Obiranje sadja.

Kadar je sadje živahno barvano in popolnoma razvito, se prične zadnje delo pri sadnih drevesih, namreč obiranje sadja, in čim večja sta bila trud in skrb med letom, tem večje bo plačilo in tem obilnejša žetev.

Vendar je čas dozorevanja pri jesenskih in zimskih plemenih različen. Zimsko sadje se navadno obira vinotoka meseca, uživati pa ga je mogoče šele pozneje, kadar je popolnoma obležano, kar pri različnih plemenih ni zmeraj v enakem času. Torej razločujemo pri zimskih plemenih dvojen čas zrelosti, prvi za obiranje, drugi za uživanje sadja; pri poletnih in jesenskih plemenih pa je zrelo obrano sadje tudi takoj užitno; zategatelj se mora takšno sadje obrati kakih osem dni pred dozorenjem, če ga hočemo razpošiljati.

Da pa povišamo vrednost sadja in da ga moremo dolgo časa hraniti, ni samo treba, da ga oberemo v pravem času, ampak se mora to zgoditi kolikor mogoče skrbno in v redu, na kar se, žal, vse premalo pazi.

Za obiranje je pa treba različnega orodja, ki ga je treba priskrbeti v pravem času.

V prvi vrsti je treba krajših in daljših lestev (lestvic), in sicer za starejša drevesa lestvenih kozlov, kakršnega kaže pod. 90. Take kozle si lahko vsakdo

sam napravi. Za mlajša drevesa pa se priporočajo povsodi znane samostojne lestve.

Čeprav je najbolje, da se vsak sad odtrga z roko, in sicer tako, da se pri jaboljkih sad zasučje, pri hruškah pa privzdigne, vendar ni mogoče vsak sad doseči, torej je potrebno, da se pri tem poslužimo takozvanih obiračev. Teh pa je mnogo in različnih sestav, bolj ali manj rabnih.

Na vinarški in sadjarski šoli v Mariboru je pisatelj teh vrst sestavil nov obirač (pod. 91.), ki se je zaradi svojih prednosti pripoznal za najbolj pripravnega in rabnega.

Po posredovanju omenjenega stane komad — brez droga — 2 K, kdor pa si hoče naročiti samo pletenino, jo dobi za 80 h pri g. Frančišku Hellerju, vrvarskem mojstru v Mariboru. Tega obirača ni treba — kakor vse druge — vsakokrat izprazniti in je tudi vsako poškodovanje sadja izključeno. Posebno pa je njega

prednost pripoznanja vredna tam, kjer goste veje ovirajo kretanje.

Pri orodju za obiranje sadja je potreben jerbas, kamor se sadje polaga. Posebno pripravnici so jerbasi, ki so znotraj mehko podloženi; vendar še boljšo pripravo kaže podoba 92. Ta je napravljena iz slične pletenine kakor spodnji del obirača ter ima privezau kavelj. da se lahko obesi na vejo ali na lestvo. Dalje ima

Soa. 3.
Podoba 92.

Soa. 5.
Podoba 93.

tudi vrstico, da se napolnjena spušča k tlom. Dobiva se tudi pri zgoraj omenjenem vrvarju ali po posredovanju pisatelja za 1 K.

Tudi si lahko vsakdo sam napravi vrečo, ki je zaradi svoje oblike jako pripravna. Ta vreča je iz enake snovi, iz kakršne so navadne vreče, in zadošča zanjo kvadrat 100 cm velikosti. Na eni strani se nabere v gube in se obšije s 70 cm širokim robom. Vogli se zvežejo s 30 cm dolgimi, pršitimi ročami. da se vreča z njimi opaše, kakor kaže pod. 93.

Da se sadje laže spravlja na vozove ali v za to odmenjene shrambe, je treba še drugih, večjih jerbases in košev.

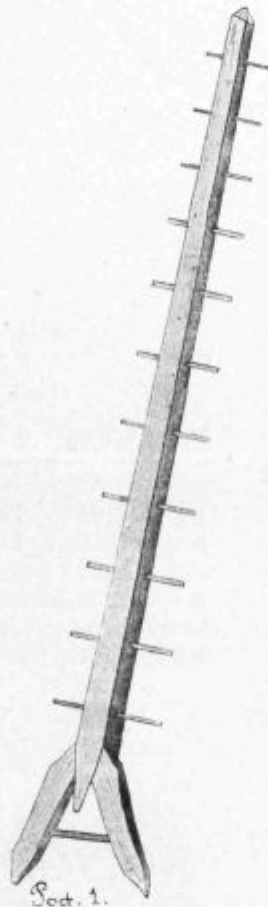
A ne samo na to je treba paziti, da se sad ne poškoduje, tudi drevje se mora varovati, da se s sadjem obenem ne potrgajo tudi mladike ali celo veje.

Če se v tem oziru dobro pazi, se obnese trud s sadjarstvom, in z večjim upanjem se smemo zanašati na plodonosnost v prihodnjih letih, kajti pri peclju vsakega sadu se nahajajo majhni popki ki se v enem ali v dveh letih izpremene v cvetne popke. V tem oziru greše posebno pri šadju, odmenjenem za to'enje ali stiskanje, in pri takem, ki je izpostavljeno tatinskim rokam in se zategadelj prezgodaj obere. V prvem slučaju se priporoča sadje dvakrat spravljati, v drugem le takšna plemena saditi, ki naravnost z drevesa niso užitna.

Neizogibno je, da pri obiranju preveč zrelo, črivo ali tudi drugo sadje samo odpade ter se, če ni preveč poškodovano, dene k zdravemu sadju. Največkrat pa takšno sadje začne gniti ter tudi med zdravim sadjem in pri najboljših plemenih povzroča gnilobo. Bolje je torej, da se takšno sadje že poprej loči.

Kakor pri vsakem takim opraviilu je tudi tukaj treba, da je navzoč lastnik ali kakšna druga zanesljiva oseba, kajti le tako se najlaže zabrani vsako poškodovanje sadja in drevja.

J. Lešnik.

Podoba 90.

kunce brezpogojno napajati, in se ne sme misliti, da je kunec dobil dosti mokrote, če se mu poleg suhe krme vrže kaka repa, korenje i. t. d.

Za kunčjo pijačo je v prvi vrsti upoštevati mleko. Ker ima mleko v sebi tudi zadostno množimo redilnih snovi, služi kuncem v dvojno svrhu. Skušnja je pokazala, da starim in mladim kuncem najbolj prija kozje mleko, ker se mora upoštevati dejstvo, da koza malokdaj oboli za jetiko. Rejec je torej lahko brez skrbi, da bi se na ta način zanesla ta nevarna bolezen v njegovo kunčjo rejo. Kdor ne more dobiti kozjega mleka, naj vzame kravje mleko. Svetujemo pa vsakemu, da ga rabi samo prevretega, ker je pri kravjem mleku nevarnost za jetiko mnogo večja. Če se mleko prevre se v njem uničijo vse nalezljive kali.

Močnate in sluznate juhe so glede porabnosti z mlekom v eni vrsti. Tudi te so kuncem prav tečne in priležne. Najbolj se ceni ovsena sluznata juha. Dokazano je, da so se z njo napajani mladiči prav krasno razvijali; pri plemenskih samicah pa vpliva na njih mlečnost. Voda od kuhanega lanenega semena ali lanenih tropin zelo ugodno vpliva na blask dlake, zato naj bi se vselej par tednov pred menjavo dlake in potem rabila kuncem za pijačo. Vse juhe je kuncem dajati mlačne (ne vroče).

Končno moremo za pijačo rabiti tudi vodo. Čista, sveža, iz vodnjaka ali vodovoda vzeta voda kuncem nikakor ne škoduje, kakor se to večkrat trdi, ampak je iz navedenih vzrokov celo koristna. Seveda more kuncem dajati le nedostatno mokroto, ker nima nič redilnih snovi.

Kdaj in kolikokrat na dan pa je kunce napajati? Navadno se mora to zgoditi pred vsakim pokladanjem piče. Preden se torej kuncem položi krma, pride v hlev polna posoda za pijačo. Preden (pri večji reji) pridemo do zadnjega hleva, so kunci že zapazili priložnost ter so si ugasili žejo. Nato se posoda za pijačo takoj odstrani iz hleva in se kuncem

položi krma. Zelo redko se prigodi, da bi kunci ne pili. Če bi se pa to kdaj pripetilo, rejec ne sme takoj obupati; tudi pri kuncih tek ni vedno enak. Majhne nerednosti se tudi pri njih pojavljajo.

Potreba dobrih pašnikov za žrebeta.

Vsled prestrogega zvrševanja gozdarskega zakona se je opustilo premnogo pašnikov, kjer se je naša domača živina poprej pasla ter tamkaj ne le najboljše krme dobila, temveč tudi imela dovolj svežega in zdravega zraka.

Posledica opustitve pašnikov je bila, da so živinorejci bili primorani živino za vse leto potisniti v nesnažne, vlažne, temne, nezdrave hleve. Pri tem načinu je morala živinoreja nazadovati. Poprej že je krmljenje

Podoba 91.

Ali je pijača kuncem potrebna?

Ni dvoma, da kunec poleg navadne krme potrebuje tudi tekočih snovi. Te v prvi vrsti služijo prebavljanju, ker ga pospešujejo in vzdržujejo v redu, poleg tega pa tudi pripomorejo k vzdrževanju in rasti organizma. Če je to resnično, potem napajanje kuncem ni le umestno, ampak neobhodno potrebno. V dokaz temu bodi omenjeno, da si divji kunci gase žejo ob studencih, če morajo uživati večinoma suho krmo. Če krma obstoji večinoma iz zelo sočnate zelenjave, ki telesu dovaja potrebno množino mokrote, potem posebno napajanje ni neobhodno potrebno, da, v takih slučajih bi bilo preobilno napajanje, oziroma dovanje mokrote, celo škodljivo. Pri suhi krmi je pa

v hlevih skozi 6—7 mesecev zahtevalo mnogo delavnih moči, toda prenašalo se je, ker se je živinorejec vsaj za 5—6 mesecev iznebil živine, poslavši jo na pašnike v planino, in delavne moči so se porabile za druga važna dela. Kako je danes? Paše primanjkuje, delavcev je treba z lučjo iskati ter dobro hraniti, drugače gredo z lastavicami od nas. Kdo naj oskrbuje živino, kako naj živinorejec pri visokih cenah krme uspeva? Posledica tega je nazadovanje v živinoreji; razprodaja živine se vrši kmalu na tem, kmalu na drugem posestvu; zdaj ta, zdaj oni kmet — tudi graščak — hleve izprazni.

Vsled tega se je število naših domačih živali v primeri z naraščanjem ljudstva zmanjšalo. Cena živine je sicer poskočila, pa vendar se ne more ne ta, ne oni zopet poprijeti živinoreje, ker ne dobi delavcev, ker nima pašnikov. Oni živinorejci, ki še niso dobre volje izgubili ter se še vedno ukvarjajo s to panogo kmetijstva, napredujejo le počasno ali celo nič. Kako tudi; najpotrebnejšega primanjkuje: pašnikov. Živino imajo v zamazanah, temnih hlevih, kjer boleha in le malo napreduje; zdaj je tu, zdaj tamkaj izguba. Kakor je hlev zamazan, oblaten, taka je živina. Zamazane živine pa nikdo nima rad, tudi kmet ne; kjer pa ni ljubezni, ni one gonilne sile, ki v vseh panogah napredek pospešuje.

Primanjkovanje pašnikov kakor dobrih hlevov škoduje vsem domačim živalim, najbolj pa konjem in med temi žrebetom. Konj je že od narave namenjen za prostost, za delo, v bivanje na prostem; njemu torej temni, nesnažni hlevi najmanj ugajajo. Največ trpe žrebeta. Kmet za vse druge domače živali bolj skrbi kakor za konje, ker mu koristijo z različnim: z mlekom, z mesom, z delom, z mladiči; reja, krma, postrežba se bolje izplača kakor pri reji konj, tem manj tamkaj, kjer se redijo slabe konjske pasme, se vzreja slaboten, nepravilno rasel zarod. Posledica tega je, da se zboljšujejo hlevi za goved in svinje, dočim se hlevi za konje zanemarjajo. Kje je v konjskih hlevih svetloba, kje čisti zrak, snažnost? V konjskih hlevih vidimo le temoto in nesnažnost ter občutimo vlažnost in soparico. Oken ni ali so premajhna; šipe so razbite ter s slamo nadomeščene, vsled česar je hlev še temnejši. Stene, strop, priprave za krmljenje so v pajčevinah, zračnih priprav popolnoma pogrešamo. Na snaženje konj — izvzemši delavnih — se nič ne gleda, najmanj pa pri žrebetih. Žrebeta so zaprta v majhnih, temnih prostorih, stoje v gnojnici; duh je neznosen, in vendar je žrebe primorano leto in dan tu bivati. Kako naj se potem dobro razvija? Vsaka žival, vsaka rastlina potrebuje svetlobe, svežega zraka; istotako žrebe, in to v obilni meri v hlevu, pa tudi na prostem. Za pravilen razvoj žrebet je razen ugodnih razmer v hlevu neobhodno potrebno bivanje na prostem, na pašnikih. Na pašnikih se žrebeta zadostno izprehodijo, vsi členi in mišice se neprenehoma zadostno pregibljujejo, žival uživa zdrav zrak, uživa zdravo, redilno in lahko prebavno krmo. Krmo pobirajo žrebeta od tal, zravna se jim hrbet, krepijo se kite, členi postajajo suhi, rog rase pravilno in ostane zdrav, kakor ostane zdravo vse telo: žival se krepi.

Da pa bo razvoj na pašnikih obilen, je treba skrbeti za ugodne razmere. Pašniki naj bodo po možnosti skupni za več žrebet, ker je tako nadzorstvo lažje in krmljenje cenejše. Pogrešati ne smemo sence, torej ne košatih dreves. Lega pašnikov naj bo visoka; pašniki morajo biti suhi, bogati dobrih, sladkih zelišč. Tudi dobre vode ne sme manjkati. Neugodni so nizko ležeči, mokri, močvirnati pašniki. S pašniki v zvezi mora biti hlev ali mora na njih biti vsaj dovolj velika lesena uta, kjer so žrebeta lahko čez noč, v dežju in med nevihto.

Tu se jim polaga tudi seno in oves, ki ga žrebe ne sme pogrešati. Kdor žrebetom ne daje ovsu, naj opusti konjerejo, ker bo redil le konje za cigane; trud skozi leta, pokrmljena hrana se ne poplača. Oves napravlja močne kosti, konji hitreje rasejo, paša pa povzroča njih krepkost, pravilno rast ter zdravje. Le pod temi pogoji bomo vzgajali konje, katerih skupiček bo, četudi šele po preteku 3—4 let, tolik, da nam poplača vso skrb, delo in krmo. Posledica dobrih pašnikov bo večja pozornost za konjerejo, vcepi se nam ljubezen do konj, zboljšali se bodo hlevi. Eno bo podpiralo drugo; vse le na korist kmeta-konjerejca.

Nikar ponepotrebem denarja izmetavati!

Gospodarski uspeh kmetijstva je največ od tega odvisen, kako kmet hrani svoje gojence. Žival kakor tudi rastlina se razvijata temu pogoju primerno. Dolgo je trajalo, da so naši kmetovalci v svoji nezaupnosti začeli upoštevati ta najvažnejši pogoj. Mnogo sto tisočakov so z odlašanjem zamudili. Začelo se je pa v tem oziru obračati nekoliko na bolje. Poraba umetnih gnojil rase v deželi sedaj zelo naglo. To je zelo hvalevredno in koristno. Ali je pa ta poraba vselej najprimernejša? V neštetihih spisih, v premnogih predavanjih so se kmetovalci opozarjali na umno porabo gnojil, opozarjali na pomen, vrednost in vsakokratno porabnost posameznih merodajnih snovi v njih. Kmetijske družbe, zadruga, Rajfajzovne posojilnice i. t. d. skrbé za to, da more kmet rastlinske redilne snovi v razmerni najboljši kakovosti in najceneje dobiti. Pri vsaki priliki se poudarja, da se je pri gnojenju ravnati po razmerah, po zemlji, po neovrgljivem zakonu manjšine, da so torej posebna gnojila, mešanice za posamezne rastline nezmislne, da naj si torej kmetovalec nabavlja potrebne redilne snovi le posamezne, da naj meša sam. In vendar! Pride agent kake tvornice pa odda z nekolikimi besedami in obljubami mnogo vagonov robe, bogateč sebe in tvornico. Tako se je zgodilo letos v nekem južnem okraju Štajerske. Neka praška tvrdka je temu prodala več vagonov posebnih gnojil za travnike, vinograde, polja i. t. d. Premotrimo sedaj nekaj teh gnojil.

Po ceniku vsebuje:

1. Travnisko gnojilo samo le kali, in sicer 20 do 21 %. 50 kg tega gnojila stane 4 K 50 h. 1 kg kalija stane torej v tem gnojilu 43 do 45 h, in sicer v Pragi, dočim stane 1 kg kalija n. pr. v kalijevi soli že na nekaterih postajah Štajerske le 33 h. V dveh vagonih tega gnojila dobimo toliko kalija kakor v enem vagonu 40 % kalijeve soli, vozni stroški se dvakratno povišajo. Vagon 40 % kalijeve soli stane na Štajerskem 1320 K, enako vredna dva vagona tega gnojila pa 1800 K, torej za 480 K več, in to šele v Pragi.

Redke so pa take zemlje pri nas, kjer bi se s samim kalijem dosegel uspeh. Še bolj kot kalija potrebne so naše zemlje fosforove kisline, zato so uspehi s Tomasovo žlindro, oziroma s superfosfati, večinoma izvrstni in se s kalijevim gnojem le množé. Tisti, ki so gnojili svoje travnike edino le s travniškim gnojilom te tvrdke, ki niso slučajno ali namenoma poleg tega še trosili Tomasove žlindre ali superfosfata, bodo in morajo biti večinoma razočarani, ker ne bo uspeha. Da se trošeni kalij bolje izrabí, naj bi vsaj sedaj superfosfat ali jeseni Tomasovo žlindro trosili.

2. Vinogradno gnojilo te tvrdke stane 50 kg 8 K 72 h ter vsebuje 8 do 9 % vodotopne fosforove ki-

sline, 2 do 3 % amoniakovega dušika in 10 do 12 % kalija. Po tržnih cenah teh redilnih snovi v Štajerski (kakor jih n. pr. zveza kmetijskih zadrug i. t. d. razpečava), in sicer do 57 h za 1 kg vodotopne fosforove kisline, 33 h za 1 kg kalija v 40 % kalijeve soli (v dražjih solih ga itak ni treba nabavljati), ter 1 K 60 h za 1 kg dušika v amoniaku, bi bila vrednost tega gnojila 6 K 94 h v Štajerski, dočim stane 8 K 72 h v Pragi. Pri vagonu znaša razloček v cenah že 355 K v prilog rastlinskim redilnim snovem, ki se razpečavajo v posameznih gnojilih na Štajerskem. Voznina iz Prage seveda odpade tudi pri zadnjih, vsled česar se ta razloček še zdatno poveča. Ona praška tvrdka jamči za vsebino 8 do 9 % vodotopne fosforove kisline, 2 do 3 % amoniakovega dušika in 10 do 12 % kalija pri isti ceni, dočim je gori vrednost po najvišji vsebini zaračunjena. Pri najnižji vsebini se zmanjša vrednost še za 1 K 40 h pri 50 kg.

Z ozirom na splošno važnost te zadeve sem izročil par poskušanj ten posebnih gnojil deželnemu kemijskemu preskušališču v Mariboru. To je dognalo, da vsebujejo ta gnojila v istini še manj kakor najnižje zajamčeno množino redilnih snovi, da so se torej kmetovalci še bolj opekli, kakor se da že po ceniku samem preračunati. To pa je kočljiva zadeva. Po kupnih pogojih bi imeli kupci le 14 dni po sprejemu čas zahtevati, da se jim vrne znesek za manjšo vsebino, kateri primanjkljaj znaša pri preskušanih poskušnjah kar po več odstotkov. Četudi ni več upati, da bi se dala doseči odškodnina, vendar kaže za prihodnost stvar pojasniti. Z ozirom na to je treba najzanesljivejših in najnatančnejših podatkov. Taki so le mogoči, če se vzamejo poskušnje gnojila iz sredine vreč, n. pr. $\frac{1}{4}$ kg pred pričami, ter se spravijo v steklenice, ki se pred pričami zamašijo ter zapečatijo. Če ima kdo takega nepomešanega gnojila še v neodprtih vrečah, ga prosim, naj stori tako, naj navede kakšne vrste je gnojilo, ter naj ga meni ali pa naravnost kemijskemu preskušališču v Maribor pošlje. To namerava kot poklicani zavod v tej zadevi kmetovalce odločno zastopati. Navedene preskušene poskušnje namreč niso merodajne, ker se pri jemanju in odpošiljanju ni popolnoma po predpisu postopalo. Nevarnosti porabe navedenih kakor sploh enakih posebnih gnojil so razen te, da so kmetje, ki vendar toliko tarnajo, ki naj bi gledali na vsak krajcar, zavrgli mnogo tisočakov popolnoma nepotrebno, samo na besede agenta, ki dela le za svojo in za svoje tvrdke korist. Pričakovani učinek izostane večinoma onim, ki so se na ta gnojila zanašali; oni izgubé torej mnogo pridelka, ki bi ga sicer z umnim gnojenjem ceneje dosegli. Popoln uspeh je namreč izključen, ker se ne nahajajo v teh gnojilih vse potrebne snovi, tako n. pr. v travniškem gnojilu, ali ker niso potrebne redilne snovi v pravem razmerju med seboj, n. pr. v vinogradnem gnojilu, in kakor je z ozirom na visoke cene pričakovati, ker so se redilne snovi v premajhni množini odmerile. V tem slučaju bo rasla ogorčenost do umetnih gnojil vsake vrste; dotičniki bodo brez premiselka proti njim zabavljali ter tako s svojimi neuspehi še druge od umnega gnojenja odgovaljali in tako napredek zadrževali. To bi le gojilo nezaupnost, ki je naše kmetovalce do sedaj že ob premnoge uspehe spravila. Še večja nevarnost bi pretila v nasprotnem slučaju. Če bi kdo, ki je letos to gnojilo porabil, imel iz kakega razloga dobro košnjo ali dobro trgateg v in bi to temu gnojilu pripisoval, bi to zelo utrdilo vero, zaupanje do njega ter njega porabo priporočalo, kmetje bi v prihodnje še v večji meri denar izmetavali. Slep slučaj

premnogokrat služi kmetovalcu, ki ne presoja dovolj ostro, za vzor, ki pa ga mnogo stane.

Poraba teh gnojil bi se utegnila tembolj razširiti, če kupec računi, kakor je to običajno, po vreči, ne pa po teži, še manj pa po vsebini. Vreča s 50 kg je seveda cenejša kakor vreča s 100 kg. Kupovanje po vrečah naj se popolnoma opusti, le teža in vsebina je merodajna.

Da spravim v vinograd primerno množino redilnih snovi, bi bilo treba tega gnojila povprečno čez 4 vreče ali čez 200 kg, zraven pa bi še bilo treba čez 30 kg 40 % kalijeve soli in 100 kg žveplenokislega amoniaka za 1 oral. Kdor je pa samo s tem vinogradnim gnojem gnojil, n. pr. z 200 kg na oral, ta je ponudil trsju premalo kalija in premalo dušika in mu slučajni prvi uspeh ne more ostati trajen. Kmetovalci, bodite torej previdni pri nakupu vaših potrebščin, presoajte dobro, kaj potrebujete, v kakšni obliki dobite to najceneje in najprimerneje, pa se obračajte zaradi najcenejše nabave do svojih zadrug, kmetijskih podružnic, Rafajznovih posojilnic i. t. d. Saj se ni treba ob vsaki priliki dati goljufati, saj imate dovolj nesebičnih, zmožnih, poklicanih in znanih svetovalcev, ki vam pomorejo pravo pogoditi. Baš umetna gnojila so tvarina, ki je z njo mogoče nerazsodnega človeka najlaže vjeti. Kmetovalci, razširjajte tozadevno znanje pri predavanjih nekoristno-rozinskih strokovnjakov, s čitanjem tozadevnih spisov in knjižic, ki vam jih je vse polno na razpolago, zanimajte se bolj za to vam toliko važno zadevo, učite se v tem oziru računati ter presoajte, in ostane vam pri sijajnih uspehih marsiktera krona med prsti.

Ivan Belle v „Gosp. Glasniku“.

Kmetijske raznoterosti s podobami.

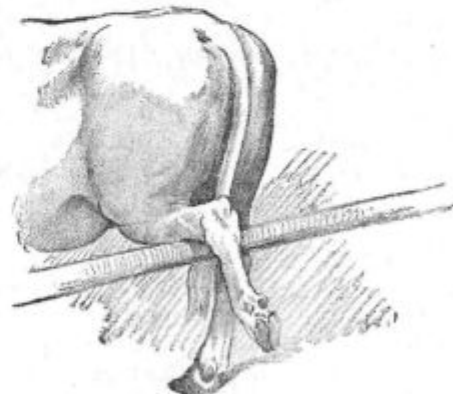
Skrb za parklje pri govedu.

Goved, ki vedno ali večjidel le v hlevu stoji, celo če so tla mehka in je močno nastlano, ne obrabi parkljev. V takem slučaju se parklji nenaravno razvijajo, postanejo dolgi, zlasti na prstih, vsled česar je lega parkljev nepravilna, žival slabo stoji, in to vpliva tudi na razvoj okostja. Govedo z dolgimi parklji težavno hodi in ga tudi stanje včasih tako utruji, da slabo je in hušja.

Večkrat se naredita tudi dva podplata. Med starim in novim podplatom se potem zbira neka smrdljiva tekočina ali pa preperela snov. Govedi, ki vedno stoji v hlevu, se morajo iz tu navedenih vzrokov redno vsakih 5 do 6 mesecev porezovati parklji. Za porezovanje je vzeti oster nož s kratko klinjo, najbolje takega, ki na obe strani reže.

Priporočeno je spomladi goved pustiti, da hodi za poskušnjo po trdih tleh, in kakor hitro se zapazi napačna hoja, je takoj parklje primerno prirezati.

Dvignjenje zadnjih nog, da se parklji porezujejo, je dostikrat zelo težavno. Mnogokrat zadostuje nogo le malo dvigniti, da se namreč le v biclju upogne, kar krotke krave navadno rade puste.

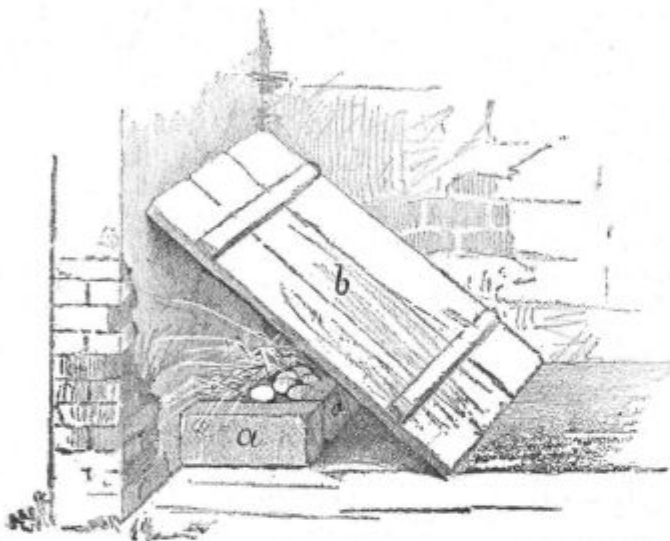
Podoba 94.

Upornejšim živalim je treba nogo s silo dvigniti, in sicer na ta način, da se privežejo v kak tesen prostor, potem se jim noga dvigne in podnjo, in sicer pod skočni člen, se potisne drog, ki se kakorkoli kvišku drži. Podoba 94. kaže, kako se na ta način noga dvignjena drži.

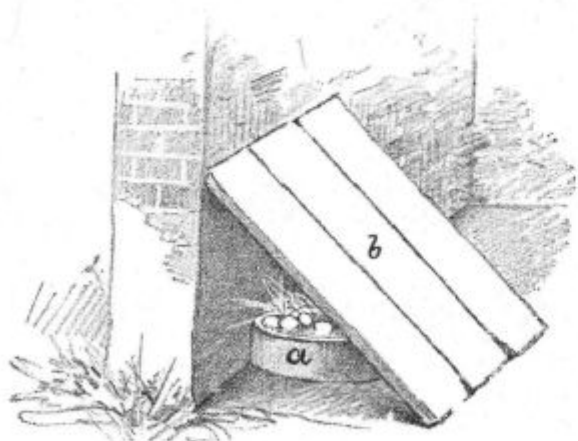
Posebno uporne in močne živali je najbolje peljati h hovaču ter jih postaviti v stajo za podkovanje volov.

Kurja gnezda.

Gnezda, kamor naj hodijo kure jajca leč, pripravimo najbolje na kakšnih temnih krajih ali v takih kotih. Kjer se kuretina redi v veliki meri, je dobro za gnezdo prirediti posebne prostore. Gnezda naj bodo toliko globoka, da kura v njih skoraj popolnoma zgine, drugače ne mara za tako gnezdo ter nosi jajca na drug kraj. Najpreprosteje se gnezda napravijo na ta način, da se v kakem kotu naredi iz opeke zaboj,

Podoba 95.

Podoba 96.

kamor se nastelje slama. Čez to gnezdo se poševno naslonijo deske, kakor kaže podoba 95. Pripravni so v to svrhu tudi okrogli leseni obodi, ali pa še boljše gnezda iz mavca, ker se dajo dobro snažiti in se mrčes lahko prežene. Tako gnezdo kaže podoba 96.; opozarjamo pa, da je obod prenikzo risan, in sicer zato, da se na podobi vidijo jajca. Kolikor preprostejša so gnezda in kolikor bolj naravna se vidijo, tem rajše gredo kokoši vanja.

Kako se konj odvadi gristi.

Konji grizejo iz hudobije pa tudi iz nevošljivosti. Navadno da konj že naprej znamenje, kadar hoče vgrizniti, in sicer stem, da ušesi nazaj položi. So pa tudi konji, ki brez vsakega vidnega znamenja kar hipoma popadejo.

Če konj grize iz razvade, to je iz hudobije, potem ga je težko odvaditi. Večkrat se posreči konja grizenja takole odvaditi:

Na palico se natakne prav vroča kuhana repa ali kos vročega špeha ter se mu ta vroči predmet hitro pomoli, kakor kaže pod. 97. Konj jezno popade ter si pri tem dobro opeče ustni, jezik in ustno nebo. Če se to parkrat ponavlja, se marsikteri konj odvadi popadanja.

Če to sredstvo ne pomaga, potem ne preostaja drugega, kakor dati mu torbo čez gobec, ki se med krmljenjem snema.

Črviva pasja ušesa.

Psi dobivajo vsled ranjenja in drugih vzrokov na ušesih in v ušesih bolezen, ki jo imenujemo črvivost, in sicer zunanjo in notranjo.

V njanjo črvivost dobivajo navadno psi z dolgimi ušesi, in sicer nastane iz majhnih ran, ki jih pes dobi na ušesih, na pr. če se drgne, če je ogrizen itd., najprej majhna uljesa, ki se nerada celijo in se širijo, zlasti če pes z ušesi otepa. Bolezen se pozna že zunaj, vrhutega drži pes glavo postrani, in sicer nagiba uho proti tlom. Tako bolan pes otresa z glavo ali se skuša s taco praskati. Če vrhutega uho natančneje preiščemo, najdemo majhno, navadno trioglato ulje, ki je pokrito s črnosivkasto krasto in rado krvavi. V pričetku boleznj zadostuje bolno mesto poštupati z zmesjo iz 0,5 g jodoforma in 1 g tanina, potem na uho dati salicilnega bombaža in uho tako obvezati s trivoglato ruto, kakor kaže podoba 98. Če se bolno mesto izreže, se rana najhitreje zaceli.

Notranja črvivost pasjega ušesa nastane, če se zabaše ušesna duplina z ušesnim salom, s kožnimi luskinami, s prahom itd. Tudi pri tej bolezni otresajo psi z glavo ter jo postrani drže. Če se pritisne na uho, postane pes razburjen, tuli in skuša

Podoba 98.

Podoba 97.

gristi. Ušesna duplina je bolj ali manj napolnjena z gosto, umazano in smrdečo tvarino. Če se uho osnaži, se vidi koža rdečkasta, otekla in tudi uljesasta. Najprej je uho dobro očistiti in izmiti z nekoliko gorko milnico ter poštupati z zmesjo iz 10 g borove kisline in 30 g skrobove moke. Čez tri dni je vse to ponoviti. Da psi ne otresajo z glavo, se ušesa povežejo, kakor je gori povedano. Če je bolezen trdovratna, je pa vsekako poklicati živinozdravnika.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 254. Koliko brinjevca za vsako osebo v hiši se sme skuhati brez davka in ali je to prav, ker pri nas moramo plačevati od kuhanja brinjevca davek? (I. S. v Č.)

Odgovor: Brez davka se sme kuhati le žganje iz domačih pridelkov, dočim se brinje večinoma nabira na tujem posestvu ali se kupuje. Če imate dovolj domačega brinja, potem pač morete kuhati tudi brezdavčno žganje. Nameravano kuho davščine prostega žganja je zglasiti vsako leto do 15. avgusta pri županu ali pa pri dotičnem oddelku finančne straže. Pri zglašenju mora stranka navesti 10 predpisanih toček, ki se vpišejo v posebno polo, ki leži pri županstvu ali pri oddelku finančne straže.

Vprašanje 255. Pri nas letos gosenice močno razjedajo repo, zato vprašam, če se sme po gosenicah napadena repa škropiti s tobačnim izvlečkom in v kakšni množini? (I. M. v P.)

Odgovor: Tobačni izvleček tudi pomori gosenice, in sicer je narediti mešanico triodstotno. Vzeti je tri žlice tobačnega izvlečka na liter vode. Med vodo je dobro pomešati mila ali nekoliko sode. Druga sredstva proti gosenicam na repi so štipanje s pepelom ali s cestnim prahom, ki se mu primeša nekoliko moke iz neugašenega apna. Najzanesljivejše sredstvo je gosenice z listja z metlicami v podstavljeno posodo pometati in jih potem uničiti.

Vprašanje 256. Od lepe krave imam teden staro telico, ki je sicer prav lepa, a je krofasta. Ali je krofasto tele dobro za pleme, ali naj ga rajši dam mesarju? (V. S. v St. L.)

Odgovor: Krof se imenuje bolešno pretvorjenje in povečanje žlez, ki leže na obeh straneh grla, in se le počasi razvija in malokdaj pri govedu, celo pa ne pri par tednov starih teletih. To, kar ima Vaše tele, ne bo krof, marveč kaj drugega; mi seveda ne vemo kaj, zato Vam tudi ne moremo dati sveta. Vsekako tele ni naravno razvito in ga bo bolje dati mesarju.

Vprašanje 257. Kako se najhitreje pride do žlahtnih vrtnic in kako se vrtnice vzgajajo iz semena? (F. I. v R.)

Odgovor: So nekatere vrste navadnih vrtnic, ki se razmnožujejo z razdeljenimi koreninami ali s potikovanci, vendar je teh vrtnic malo in tudi niso lepe ter posebno žlahtne. Žlahtne vrtnice se razmnožujejo s cepljenjem ter se vzame za podlogo šipek ali divja roža, ki pri nas povsod rase po gozdih. Iz semena se žlahtne vrtnice ne dajo vzgajati, pač se pa da iz semena vzgajati divja roža za podlogo in se tem potom dobe lepše podloge kakor so v gozdu izkopane. Šipek se iz semena kaj počasi vzgaja in se le tamkaj izplača, kjer ga vzgajajo v veliki meri; zato je najbolje iz semena vzgojene podloge kupiti v kakšnem velikem vrtnarstvu.

Vprašanje 258. Ali se sme svinjak nahajati v govejem ali v konjskem hlevu? (F. G. v B.)

Odgovor: Svinjake narediti v govejem ali v konjskem hlevu ni ovire, ker prasič v nobenem pogledu ne škoduje ne govedu in ne konju. Pogoj je seveda snaga in je zlasti

gledati, da se vsa gnojnica sproti odteka iz hleva. Tudi za prezračevanje je seveda skrbeti.

Vprašanje 259. Nameravam napraviti nekaj litrov bezgovega žganja, zato vprašam, kakšno ceno ima to žganje in kdo ga kupuje? (F. P. v G. T.)

Odgovor: Bezgovo žganje se precej visoko ceni, ker se mu pripisuje zdravilna moč. Ker se pa tega žganja jako malo naredi, ga splošno ni v trgovini; izdelovalci ga prodajajo doma in zato se nihče redno ne peča s kupovanjem bezgovega žganja; nam vsaj ni znan noben tak trgovec. Tako žganje se prodaja po 4–6 kron liter.

Vprašanje 260. Ktere vrste detelja traja najdlje in je najbolj varna za svežo krmo? (F. P. v G. T.)

Odgovor: V pripravi zemlji, ki je pravilno prirejena, najdlje vztraja nemška detelja, tudi lucerna imenovana. Lucerna je zelo tečna, ker je dobra zelena klaja, in kot taka ni nevarna, kakor nobena druga detelja, če se pravilno z njo ravna.

Vprašanje 261. Šest tednov stara telica ima velik popek, ki je bil otekel in je še sedaj nekoliko zatekel. Ali je telica z velikim popkom za pleme? (F. Ž. v B.)

Odgovor: Da ima Vaša telica velik, oziroma zatekel popek, prihaja od zastrupljenja krvi po glivah, ki se prišle iz gnoja ali stelje skozi popkovino v kri. Če se bolezen ozdravi, ni ovire, da bi še mogli telico obdržati za pleme, če gre bolezen naprej, more nastati hromota, in žival pogine. Pokličite živinodravnik in poučite se o tej boleznini v knjigi „Soseda Razumnika govedoreja“, ki jo dobite pri naši družbi za eno krono.

Kaj delajo naše podružnice.

Čč. načelnštva podružnic nujno prosimo za redna in kratka poročila o svojem delovanju, ki bodo njim v čast in tovarišicam v spodbudo!

Kmetijska podružnica v Šmartnem pri Litiji.

V zavesti, da zgledi vlečejo in dobri nauki spodbujajo, je načelnštvo naše podružnice naprosilo mlekarkega nadzornika gospoda Legvarta, da pride k nam in nam s koristnim predavanjem pripomore do boljših uspehov pri kmetijstvu.

Gospod nadzornik bil je tako prijazen in je 14. rožnika predaval v prostorih domače šole. Prostorna soba je bila natlačeno polna in so lepo doneče besede pri odprtem oknu imele tudi na cesti dosti poslušalcev. Sledili smo njegovemu predavanju, ki je obsegal živinorejo, mlekarstvo, napravo primernih hlevov in kmetijstvo sploh, in smo gospodu predavatelju zelo hvaležni.

Nekateri posestniki so se zgodaj poprijeli dobrih naukov, ki nam jih je nudila kmetijska družba, in se po njih ravnali, dokaz, da imajo lepo urejena posestva in polje; drugi so sledili šele potem, ko so videli uspehe prvih, in so le zaostali, ker pred skušnjo niso imeli dosti zaupanja do gotovo boljših uspehov. Upajmo torej, da se v teku časa tudi zadnji kmetič, ki še danes ne sliši rad od gnojnice, vrne na pravo pot umnega in pravilnega kmetovanja ter se prepriča, da zemlja rodi bogatašu kakor siromaku enako, če je oba pravilno in skrbno obdelujeta.

Dne 23. junija je imela naša podružnica občni zbor, ki se ga je udeležilo precejšnje število udov. Želeti bi pa bilo, da se prihodnjega občnega zbora udeležijo tudi tisti udje, ki so dosedaj radi izostajali, saj je v nedeljo popoldne najugodnejši čas za to, da se udje med seboj pomenijo o kmetijstvu in živinoreji, obenem se pa tudi o podružničnem delovanju prepričajo.

Iz poročila je razvidno, da je država podružnici za napravo trtnice in matičnjaka naklonila 500 kron podpore. Z dotičnim delom se zaradi neugodnega časa ni moglo pričeti, temveč se je odložilo do jeseni. Po zvršitvi te naprave so podružnici zagotovljene še druge podpore.

Stavil se je potem predlog, naj podružnica naprosi c. kr. kmetijsko družbo, da bi prihodnje leto prepustila podružnici trtne škroplilnice tudi boljše vrste po znižani ceni, kar se je na znanje vzele.

Po volitvi novega odbora, kamor so bili izvoljeni gg.: Ig. Zore za načelnika, I. Razboršek, V. Watzak, B. Andolšek nadučitelj, R. Berčon in Ig. Mandelj za odbornike, je bil še prost razgovor in so se stavila razna vprašanja, potem smo se pa zadovoljni razšli.

Kmetijske novice.

Peronospora izgine. V zadnjih „Dolenjskih Novicah“ je trdil vodja grmske kmetijske šole, g. R. Dolenc, v posebnem spisu pod naslovom „Ali ne bo znabiti letos ob peronosporo?“, da letos ni nikjer zaslediti peronospore, tudi ne na neškropljenih trtah (!), in da vse okoliščine kažejo, da tudi trtna peronospora, kakor je krompirjeva, kmalu popolnoma izgine, vsled česar seveda izostane nadaljno škropljenje. Baje so se že pripetili taki slučaji, in sicer na Vipavskem pred 25 in na Ogrskem celo pred več sto leti (torej v času, ko peronospora še nihče poznal ni, kajti prvič so peronosporo zasledili in spoznali v Ameriki l. 1834.). To prerokovanje je sicer bistveno neutemeljeno in torej ne upoštevanja vredno; vendar ne moremo pri dandanašnjih vinogradskih razmerah tako trditev kar mirno prezreti, kajti kdor dobro pozna našega itak lehkovernega kmeta, bo hitro to storil in za verjetno smatral, kar je nesigurno in zanj škodljivo. Da bi letos ne bilo najti peronospore, ni res, pač pa je istina, da je letos peronospora jako redka in da napada le slabo škropljene vršičke in tupatam tudi grozdičke. Po Goriškem je peronospora ponekod celo precej močno nastopila. Pred kratkim sem celo videl lepo zbirko pet let starih trtnih vrst na Gorenjskem, kjer daleč naokoli ni nobene trte, in vendar so bila vsa peresa in tudi grozdički od peronospore prav močno napadeni in večinoma tudi že posušeni. Letošnje leto je peronospora res jako prizanesla, a to nas ne sme še naudajati z upom, da bi je prihodnje leto nič ne bilo, kskor g. vodja trdi, in da bi kmalu popolnoma izginila. Če se je to pri krompirjevi peronospori pripetilo, ni še dokaz, da se bo to tudi s trtno peronosporo zgodilo, kajti prvič imamo za krompirjevo peronosporo mnogo več ugodnih preprečevalnih sredstev (zgodnje preoranje zemlje, sajenje drugih rastlin na isto mesto, zgodnje odstranjevanje in uničevanje krompirjevca, nagnilih gomolov itd.), dočim ostane trtno listje dolgo v vinogradu, tako da se zimski trosi dobro razvijejo, ki potem tudi dobro prezimijo, kar se pri krompirjevi peronospori v največ slučajih ne zgodi. Vsakdo si pač želi, da bi se to prenašljivo prerokovanje vsaj deloma spolnilo, toda na to naj se pač nihče ne naslanja in naj vsakdo istotako škropi kakor dosedaj, če noče doživeti nepričakovane presenečenja. Prenagljene trditve se navadno kaj rade izjalove, in zato bodimo v vsem jako oprezní. Še skušnje 10 let večkrat niso merodajne, kaj šele skušnja in dogodek le enega leta v enem kraju! Fr. Gombač.

Odlikovanje. Uredništvo „Perotninarja“ v Trzinu (Gorenjsko) je bilo za svoj list na I. odborni králíkársky výstavy hospodárského kroužku místního mužského odboru N. J. S. v Hronove od 3.—5. avgusta 1907 odlikovano s častne diplome zemědělské rady kr. Českého. To odlikovanje je tem bolj častno ker so Čehi v enakih strokovnih listih veliko bolj napredni kakor mi Slovenci, ki imamo samo ta list, ki se bavi izključno s to velevažno

panogo kmetijstva. Vkljub temu pa, da so Čehi v tem veliko bolj razvjeni, si je list „Perotninar“ priboril vsled svoje vsestranske, z lepimi podobami opremljene strokovne vsebine med češkimi enakovrstnimi listi enakopravno stališče, vsled česar moramo tudi mi „Perotninarja“ le ponovno najtopleje priporočati vsem cc. kmetovalcem, gospodarjem in gospodinjam, posebno pa tudi vsem č. učiteljem in duhovnikom na deželi v mnogobrojno naročitev, da tako tudi mi kaj pripomoremo k temu, da si ohranimo za naše kmetijstvo tako velevažen strokovni list. Cena listu (K. 2.50 na leto) ob njegovi bogati in resnično poučni vsebini ni velika, zato si list gotovo lahko omisli še tako reven gospodar ali gospodinja. List izhaja sedaj v drugem letu ter izide s prvim septembrom peta številka. Prvi letnik je še v nekaj izvodih vezan in nevezan v zalogi ter stane K. 3.50 (vezan), ozir. K. 2.50 (nevezan) prosto poštnine.

Tri nove knjige. Na gospodarskem polju je med Slovenci čutiti živahno gibanje in povsodi se nahajajo gospodarji, ki so vneti za kmetijski napredek in ki imajo tudi voljo, ne le sebi v prid temveč na splošno dobro posvetiti se za blagor kmetijstva. Za delovanje v proseh gospodarskega napredka so pa potrebna poučna navodila, zato moramo biti veseli, če se najdejo možje, ki taka navodila pišejo. Z veseljem torej teležimo dejstvo, da se ravnokar izšle tri knjige, ki se tičejo kmetijskega združništva, ki morejo izbornu služiti v pouk požrtvovalnim možem, ki se pečajo z združništvom, ali imajo voljo zadrage snovati. — Prva knjiga je „Slovenski posojilničar“, ki je drugi popravljeni in pomnoženi natis „Navodila o snovanju in poslovanju slovenskih posojilnic“, ki jo je spisal in založil velezasluzni starosta med slovenskimi posojilničarji ravnatelj Ivan Lapajne v Krškem. — Druga knjiga je „Kratko navodilo za snovanje Reiffeisenovk“, spisal jo je ravnatelj „Zadružne zveze“ v Celju Franjo Jošt ter se dobiva pri omenjeni zvezi v Celju — Tretja knjiga je od istega pisatelja in ima naslov: „Bistvo in ustroj Reiffeisenovk in Schultze-Delitzschevih posojilnic“ ter se tudi dobiva pri „Zadružni zvezi“ v Celju. Zadnji dve knjigi obsegata kratek, poučen in poljuden pouk za vsakega, ki se hoče pričeti baviti ali se že bavi s posojilništvom. — Vse tri omenjene knjige toplo priporočamo v nakup vsem zavednim gospodarjem, kajti ustroja zadrug naj ne pozna samo tisti, ki jih neposredno vodi, poznati jih mora vsak zaveden gospodar, če naj zadružništvo resnično izpolni svojo nalogo, t. j., če naj zadružna misel kot važen faktor kmetijske organizacije preide kmetovalcem v kri in meso.

Družbene vesti.

**** Kdo ima seno naprodaj?** V mnogih krajih na Notranjskem bo letos vsled suše jako malo sena, in že sedaj dobivamo obilo vprašanj, kdo prodaja seno v celih vagonih. Prosimo vse tiste, ki imajo seno naprodaj in morejo stisnjeno seno v celih vagonih odpošiljati, da nam prijavijo svoje naslove, da jih bomo potem v listu redno objavljali.

**** Lanene tropine,** ki so najboljša močna krma, bo družba na večstransko izraženo željo imela odslej naprej vse leto v zalogi, na kar posebno opozarjamo naše gospodarje. Lanene tropine niso le dvakrat tako redilne kakor najboljši otrobi, ampak imajo vrhutega v sebi veliko rudninskih redilnih svovi, zlasti lahko prebavnih fosforovokisljih spojin, in so zato iz zdravstvenega ozira zelo priporočene, posebno za plemensko in mlečno živino, za teleta, žrebeta in mlade prasičke. Pri mladih živalih lanene tropine pospešujejo razvoj okostja in hitro rast. Odslej moremo lanene tropine ceneje oddajati, in sicer 100 kg po 18 K z vrečami vred. Te tropine se oddajajo le v vrečah po 50 ali 100 kg. Na-

pram današnji visoki ceni otrobov živinorejcem veliko bolj kaže pokladati namesto njih lanene tropine, ne glede na boljši učinek tudi z gospodarskega stališča, kajti s $\frac{1}{3}$ kg lanenih tropin se na cenejši način doseže večji učinek kakor s celim kg otrobov.

**** Oddaja kos.** Družba oddaja letos, kakor vsa zadnja leta, in ima že v zalogi za svoje ude posebno narejene kose iz najboljšega avstrijskega jekla, in sicer v isti kakovosti kakor lansko leto. — Kose so ravne, pri peti širje, in pete so tako postavljene, kakor jih žele naši kosci. Družba je dala napraviti obliko, ki je sicer enotna, ki pa po možnosti ustrega različnim željam posameznih pokrajin vse dežele. Na pogosto izraženo željo po trših kosah smo letos naročili trše kaljene kose. — Vse kose so že obrušene, da se hitreje sklepljejo. Koso more vsakdo izbrati ter tako, ki ima kako napako, ki jo je zakrivila tvornica, zameniti. — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. — Ker se zaradi visoke poštnine pošiljatev posameznih kos preveč podraži, zato priporočamo skupno naročanje potom podružnic, in sicer če le mogoče vsaj 10 kos skupaj.

Cene kosam so naslednje:

Dolgost v pesteh:	6	6 $\frac{1}{2}$	7	7 $\frac{1}{2}$	8
" " cm:	60	65	70	75	80

Cena: 80 h, 90 h, 1 K, 1 K 10 h, 1 K 20 h.

Poleg teh kos ima družba vsled večkrat izražene želje tudi v zalogi 45 cm kratke, posebno močne in široke kose za košnjo stelje in praproti v gozdu in po skalnatih tleh. Cena tem kosam je 90 h za komad.

Prave bergamaške osle, in sicer temnovišnjekaste, podolgem žilaste, oddaja družba po 60 h. Osle so vse enake kakovosti ter so 25 do 26 cm dolge.

V a b i l o

k občnemu zboru kmet. podružnice c. kr. kmetijske družbe na Erzelju ki se bo vršil v nedeljo, dne 22. septembra 1907 ob treh popoldne v šolskem poslopju z raznoterim sporedom in končno s prodajo grozdja iz podružničnega vinograda.

Kmetijska podružnica na Erzelju,
dne 25. avgusta 1907.

J. Volk, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Tuhinju, ki bo dne 22. septembra t. l. ob štirih popoldne v Kostanju pri Jožetu Pistotniku.

S P O R E D:

1. Dogovor zaradi čistilnice.
2. Oglad nanovo praktično zgrajenega bleva.
3. Posamezni nasveti in predlogi.

Smartno, dne 20. avgusta 1907.

Viktor Engelman, načelnik.

R a z g l a s

o oddaji čistokrvnih plemenskih bikov pingavske (cikaste) in pomurske (sive) pasme, kupljenih z državno podporo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kupi mececa oktobra s podporo, ki jo je dovolilo visoko c. kr. kmetijsko ministrstvo za pospeševanje govedoreje, nekaj bikov pingavske (cikaste) in pomurske (sive) pasme.

Te bika bo odbor oddajal na podlagi došlih prošenj, in sicer z ozirom na potrebo čistokrvnih plemenjakov po dotičnih krajih. Prošnje je vložiti do

5. oktobra t. l.

pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Vsak prosilec za bika mora v prošnji naznaniti, oziroma zavezati se:

1. da je pripravljen bika sprejeti ob pravem času na oni postaji, ki bo določena, in sicer tistega bika, ki ga določi odhor;

2. da pošlje na račun precej, ko mu odbor naznani, da mu je bik prisojen, 20 K, ki zapadejo, če potem ne sprejme odkazanega mu bika;

3. da plača ob sprejemu bika polovico tistih stroškov, ki jih je podpisani odbor imel zanj pri nakupu, in sicer odračunši pod točko 2. omenjenih 20 K, in

4. da podpiše zavezno pismo, da se zaveže imeti prejetega bika dve leti za pleme in, če ga iz kterejakoli nezadostnega vzroka z dovoljenjem podpisanega odbora proda, povrniti po 20 K za vsak mesec, kar ga pred časom odda.

Živinorejec, ki bo imel prejetega bika čez dve leti za pleme, in sicer najmanj štiri mesece dalje, dobode 40 K in za vsak nadaljnji mesec po 10 K nagrade.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. oktobra 1907.

R a z g l a s

o sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Meseca oktobra se otvori deseti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vezbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privadijo nemškemu jeziku.

Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetlavo, perilo, t. j. sploh za vse, 30 K, ali za ves tečaj 360 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plačilu.) Če ima ktera več obleke, jo sme prinesiti s seboj.

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo:

1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih se more dovoliti sprejem mlajših učenk;
2. znati čitati, pisati in računati;
3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;
4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške;

5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 15. septembra t. l.

glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se v gospodinjsko šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 31. julija 1906.

Listnica uredništva.

A. R. v B. Sedaj je prepozno sejati kakšno deteljno ali travno seme, ki bi dalo prihodnjo pomlad že pridelek.

F. P. v T. Podpore za zboljšanje hlevov, ki jih naša družba razpisuje, veljajo le za Kranjsko. Obrnite se do kmetijske družbe v Gorici, da tudi ona izposluje enako državno podporo za Goriško.

F. G. v V. Če Vam sosedov pes dela škodo na Vašem zemljišču, imate pravico do povračila škode. Če hudoben pes koga ugrizne, je njegov posestnik odgovoren za škodo, ker ga ni zavaroval. Zadeva je policijska in jo naznanite županstvu ali žandarmeriji.